

**Základní škola a Mateřská škola Žďárná, okr. Blansko,
příspěvková organizace, Žďárná 217**

Členové mojí rodiny jako součást druhého odboje

Vojtěch Staněk

2018-2019

Vedoucí absolventské práce: Jana Veselá

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Ve Žďárné dne:

.....

podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat mé vedoucí Mgr. Janě Veselé za vedení a cenné rady a připomínky při zpracování absolventské práce.

Dále děkuji mojí mamince, že mě donutila práci napsat na tak vysoké úrovni. Moje hlavní díky ale patří mojí rodině: děkuji za to, že mohu vyrůstat v rodině, kterou tvoří tak stateční lidé, a že mám předky, na které jsem právem hrdý.

Anotace

Zpracoval jsem práci týkající se československého odboje za 2. světové války, který probíhal v oblasti mého bydliště, a do kterého se zapojili členové mé rodiny.

Tato práce byla zpracována jako absolventská práce při ukončení základního vzdělávání na ŽŠ a MŠ Ždárná.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Okupace českých zemí	7
3. Československý odboj za 2. světové války	9
3.1 Zahraniční odboj	9
3.2 Domácí odboj	10
4. Rodina Staňková	11
4.1 Eduard Staněk nejstarší	11
4.2 Cecílie Staňková	11
4.3 Eduard Staněk starší.....	11
4.4 Edmund Doležal	12
4.5 Emanuel Marek.....	12
4.6 František Šmíd.....	12
5. Eduard Staněk nejstarší zapojen do odboje	13
5.1 Poslech rozhlasu	13
5.2 Kontakt s odbojáři.....	13
5.3. Zatčení.....	14
5.4 Záchrana syna	15
6. Situace rodiny	17
7. Zapojení Eduarda mladšího do odboje	18
7.1. Spolupráce s Emanuelem Markem.....	18
7.2 Sovětští zajatci u Ludíkova.....	18
7.3 Blíží se konec války.....	19
7.3 Osvobození	20
8. Po válce.....	22
9. Závěr.....	23
10. Přílohy	24
11. Seznam použité literatury	29

1. Úvod

Pro zpracování absolventské práce jsem si zvolil téma, které je mi celkem blízké a chtěl jsem se o něm dozvědět více.

V této práci se budu zabývat československým odbojem za 2. světové války a mými předky kteří v této době žili, a do odboje se zapojili.

Cílem absolventské práce bylo sepsat práci, která by popsala činnost odboje v okolí Žďárné a Ludíkova a zapojení členů mojí rodiny.

2. Okupace českých zemí

V březnu 1939 považoval hitlerovský režim situaci za zralou k úplnému rozbití československého státu. K uskutečnění tohoto cíle živil spory mezi pražskou vládou a separatisty strany ľudové na Slovensku, aby mohl před mezinárodní veřejností prohlašovat, že Československo je „státem rozkladu“ a že jeho obsazení je nezbytné v zájmu klidu a pořádku ve střední Evropě.¹

Dne 14. března 1939, po Tisově návštěvě u Hitlera, bylo Slovensko prohlášeno za „samostatný stát“ pod „ochranou“ německé říše. Téhož dne odjel do Berlína Emil Hácha, jenž vydal do nacistického podruží západní část republiky. Nacistická armáda se ihned dala na pochod do českých zemí a 15. března okupaci dokončila. Reakční Maďarsko obsadilo zbytek Zakarpatské Ukrajiny a část východního Slovenska.

Tím byl československý stát úplně rozbit. Aby byla loupežná agrese dána právní forma, vyhlásil Hitler 16. března 1939 provokativně na Pražském hradě, že nacistické Německo bere český národ pod „ochranu“ a že z českých zemí zřizuje tzv. Protektorát Čechy a Morava. Ve skutečnosti však vpád nacistické armády znamenal počátek válečného stavu mezi českým národem a hitlerovským Německem.²

Okupanti nastolili v českých zemích fašistický teror. Ohánějíc se se lží, že české země jsou „odvěkým říšským územím“, vystupovali jako privilegovaný národ a nakládali s českým lidem jako s méněcenným živlem. V podrobně rozpracovaných plánech stanovili etapy úplné germanizace českých zemí a ihned započali s jejím uskutečňováním. Předním cílem okupantů bylo vydrancovat hospodářské bohatství českých zemí. Zabrali veškeré zásoby československé armády, zmocnili se důležitých průmyslových závodů a začlenili je do hořečných příprav na novou světovou válku. Mnoho českých pracovních sil, hlavně mladých lidí, odvlékali na nejobtížnější práce do říše.

---

¹Václav Husa, Československé dějiny (1963, Státní pedagogické nakladatelství)

² Václav Husa, Československé dějiny (1963, Státní pedagogické nakladatelství)

Vpád okupantů do českých zemí postavil protifašistické hnutí před obtížné úkoly. Český lid stál neozbrojen proti drtivé přesile hitlerovců, připravených umlčet každý projev odporu nejtvrďšími zásahy.

3. Československý odboj za 2. světové války

Nazývá se také „druhý odboj“. Probíhal v zahraničí i na území protektorátu.

3.1 Zahraniční odboj

Poměrně velký počet vlastenců se rozhodl emigrovat. Chtěli bojovat za samostatnost Československa. Jejich cesta směřovala nejčastěji do Polska, odkud byli posíláni do Francie, popřípadě dále na západ, nebo přes Slovensko do Jugoslávie. Hlavními centry odboje se staly Londýn a Moskva.

Významnou osobou zahraničního odboje byl Edvard Beneš, který požadoval zrušení Mnichovské dohody. Již na konci 1939 zřídil v Paříži Československý národní výbor, na jaře 1940 vznikla prozatímní vláda v čele s Janem Šrámkem a Janem Masarykem a Státní rada jako náhražka Národního shromáždění a úřad prezidenta, kterým se stal Edvard Beneš.

V průběhu roku 1943 podnikl Edvard Beneš diplomatickou cestu do USA, Velké Británie a SSSR. V Moskvě podepsal československou-sovětskou spojeneckou smlouvu o přátelství, podle Beneše se tento dokument měl stát zárukou nevmešování SSSR do československých vnitřních záležitostí, „nečekaně“ mu to nevyšlo. Naopak přispívala k postupnému začleňování Československa do SSSR.

Nadále se Beneš zabýval vytvořením československých vojenských jednotek v zahraničí a jejich nasazení do bojů. Jednotky vznikly nejdříve v Polsku. Po obsazení Polska přešla část vojáků do Francie, část do SSSR.

V RAF se v této době vytvořily tři stíhací a jedna bombardovací peruť, které také pomáhaly Britům v letecké bitvě při obraně jejich země, a sestřelili 56 německých letadel. V Sovětském svazu velel vojenské jednotce podplukovník Ludvík Svoboda. Jednotka se rozrostla na 1. Československý armádní sbor, který pomáhal osvobozovat Kyjev a další místa v SSSR, Polsku i Československu.³

---

³ Václav Husa, Československé dějiny (1963, Státní pedagogické nakladatelství)

3.2 Domácí odboj

Prakticky bezprostředně po okupaci Československa nacistickým Německem v březnu 1939 se začal utvářet československý domácí odboj.

Můžeme rozlišit 2 jeho proudy – demokratický a komunistický, který se aktivizoval až poté, co Německo v roce 1941 napadlo Sovětský svaz. V rámci demokratického odboje působilo několik skupin: Politické ústředí, které se ustavilo už krátce po Mnichovu, levicově orientovaný Petiční výbor Věrní zůstaneme, v organizaci Obrana národa byli aktivní zejména příslušníci někdejší československé armády (v jejím rámci zpočátku působili také slavní Tři králové – Josef Balabán, Josef Mašín a Václav Morávek). V roce 1940 byly tyto organizace částečně gestapem rozehnány, proto společně vytvořily jeden orgán, který je zastřešoval – Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD). Jeho hlavním úkolem bylo koordinovat odbojovou činnost v protektorátu, udržoval také rádiové spojení s exilovou vládou v Londýně, které předával zpravodajské informace.

V létě 1941 bylo ustanoveno II. ilegální vedení KSČ v čele s Janem Zikou, které společně s ÚVOD koordinovalo svůj postup v rámci Ústředního národního revolučního výboru. Domácí odboj však byl po uvedení Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora vystaven ze strany německých bezpečnostních orgánů velkému tlaku, který vyvrcholil po úspěšném atentátu na Heydricha v květnu 1942. Domácí odboj tak byl silně zdecimován a trvalo poměrně dlouhou dobu, než se opět zformoval. Největší organizací se postupně stala Rada tří, významný byl například také Předvoj, organizovaný komunistickou a evangelickou mládeží. V této době také nabývá na intenzitě partyzánský boj, především v horských oblastech a na Vysočině. Do činnosti domácího odboje se zapojují paradesantní výsadky ze západu i z východu – zatímco západní odboj se spíše soustředil na vytváření podmínek pro celonárodní povstání, úkolem komunistického odboje bylo usnadnění postupu Rudé armády a rychlé osvobození republiky.⁴

---

⁴ Domácí odboj – My jsme to nevzdali. *My jsme to nevzdali – Vzdělávací portál My jsme to nevzdali je určen především pedagogické veřejnosti se zájmem o výuku moderních dějin. Nachází se zde autentické nahrávky pamětníků, fotografie, komiksové zpracované příběhy, krátké animované filmy, rozhlasové dokumenty.* [online]. Dostupné z: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/konec-ceskoslovenska-a-druha-svetova-valka/domaci-odboj/>

4. Rodina Staňková

V této části své práce krátce představím členy své rodiny, kteří žili v období druhé světové války a zároveň se aktivně zapojili do odboje. Dále také představím další lidi, kteří s odbojovou činností souviseli.

4.1 Eduard Staněk nejstarší

Eduard Staněk byl můj prapradědeček. Vyučil se krejčovským dělníkem. Působil jako cestář. Jeho práce znamenala, že v létě opravoval cesty, výtluky a podobně, a především se staral o sjízdnost cest během zimy.

Oženil se a roku 1929 společně se svou ženou postavili rodinný domek. Kvůli stavbě se zadlužili velkou částkou. Rodina také hospodařila na pronajaté půdě.

4.2 Cecílie Staňková

Moje praprababička Cecílie byla žena v domácnosti a věrně stála po boku svého muže. Měla tři děti: Eduarda, Cecílii, Antonína. Též pomáhala v odbojové činnosti.

4.3 Eduard Staněk starší

Můj pradědeček Eduard, se narodil 13. srpna 1926. Byl to nejstarší syn Cecílie a Eduarda. V době války chodil do učení k boskovické firmě Josef Eksler. Učil se na soustružníka.

4.4 Edmund Doležal

Edmund byl přítel Eduarda nejstaršího a také známý celé rodiny. Aktivně se zapojil do odbojové činnosti v Ludíkově, kde žil.

4.5 Emanuel Marek

Přítel Eduarda nejstaršího, též aktivní odbojář, který pomohl dědečkovi zapojit se do odbojové organizace R3.

4.6 František Šmíd

Přezdívaný „Velký Franta“. Pocházel z Malého Hradiska.

Byl to konfidentem gestapa, ačkoliv na začátku války bojoval proti Německu. Ve své práci konfidenta byl pilný, na svědomí má mnoho životů. Byl zastřelen na začátku roku 1945, odbojáři, které však stihl o den dříve udat.

Jeho smrt nemá souvislost s rodinou Staňkových.

5. Eduard Staněk nejstarší zapojen do odboje

5.1 Poslech rozhlasu

Od roku 1933 si Eduard Staněk nejstarší dopisoval s rádiem Moskva. Rádio Moskva, později přejmenované na **Hlas Ruska** (rusky: *Голос России*, *Golos Rossiji*) byla ruská státní rozhlasová stanice vysílající do zahraničí. Úkolem stanice je seznamovat zahraničí s oficiálním ruským pohledem na dění v Rusku i ve světě.⁵

Moskvu poslouchal velmi často. Poslechu se zúčastňovali i jeho přátelé z blízkého okolí. Informace z rozhlasu šířil i mezi své známé. Po okupaci styk s Moskvou přerušil, avšak nadále rozhlas poslouchal i přesto, že tento čin byl trestán smrtí. Svého syna vždy pověřoval hlídkováním na okrajích Ludíkova. Pokud přicházel nějaký cizí člověk nebo přijelo nějaké cizí auto, měl za úkol mu to ihned povědět.

Z přijímačů byly v té době odstraněny krátké vlny a poslech na jiných vlnách byl ztížen. Proto rodinný přítel Edmund Doležal vyrobil přídavné zařízení, které zlepšovalo poslech po nasunutí do přijmače. Po ukončení poslechu toto malé zařízení schovala rodina do gumáků, které při nenadálé prohlídce měla za úkol Cecílie Staňková obout a odejít pryč.

5.2 Kontakt s odbojáři

Asi v polovině června roku 1943 přivedl Eduard Staněk nejstarší do domu čtyři cizince, aby společně poslouchali Moskvu. Své přátele a známé, kteří s ním obvykle poslouchali, ale nepozval.

Svého syna opět poslal na hlídku, ale upozornil ho, aby dbal zvýšené pozornosti. Tito muži potom navštěvovali Staňkovi často. Asi za měsíc šel Eduard se svým synem do lesa na dříví. Zavedl ho skrytou a tajnou cestou do míst, kde byla vybudována zemljamka.

---

⁵ Hlas Ruska – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlas_Ruska

Bylo v ní šest mužů, z nichž čtyři byli ti, co ke Staňkovým chodili poslouchat rozhlas. Tito muži byli uprchlí váleční vězni, kteří se snažili bojovat proti nacistům.

Otec poté často posílal svého syna do zemljamky se vzkazy, jídlem a dalšími potřebami.

Aby byl nejméně nápadný, předstíral, že jde do lesa na jahod, maliny, houby nebo na podzim na roští. Část mužů bydlících v zemljamce pomáhala Cecílii Staňkové okopávat pole blízko lesa.

Někdy v neděli chodili Staňkovi ke svým známým do obce Suchý a vodili s sebou jednoho uprchlíka, byl to Miško Votincev, kterému půjčovali oblečení svého nejstaršího syna.

Jednou opět Eduard poslal svého syna do zemljamky s petrolejem. Ten se tam potkal s úplně neznámým mužem, který mluvil česky. Nedaleko se najednou ozval zvuk, jako by se někdo protahoval houštím, všichni zmkli, jen neznámý muž vzal pistoli, která byla vždy u vchodu a odešel. Za chvíli se vrátil a všechny ujistil, že to nic nebylo.

Až po válce se pradědeček dozvěděl, že tento neznámý byl konfident gestapa František Šmíd, který později nahlásil skupinu gestapu.

Čas plynul, ale zajatci toužili po návratu do Sovětského svazu a chtěli také bojovat proti fašismu. Dojednalo se, že budou převezeni na Slovensko, odkud mělo být letecké spojení na východ. Na přelomu září a října měli už dva být v Sovětském svazu, protože dopis, který Staňkovým došel, obsahoval předem domluvené heslo. Tím pádem se vše zdálo být v pořádku. Postupně byly odváženy další dvojice. Krátce na to byl však bunkr přepaden a zbytek mužů byl zajat.

5.3. Zatčení

Eduard Staňek nejstarší tušil, že je zle. Od té doby spával oblečený tak, aby mohl rychle uprchnout, nic se však nedělo

Hlava rodiny však nenechala nic náhodě a poučila svého nejstaršího syna, aby všechno popřel, pokud se s otcem něco stane a aby pomáhal své mamince. Najednou mezi občany Ludíkov, kteří byli zapojeni do celé události začalo zatýkání. Po zatčení Edmunda Doležela Eduard Staňek nejstarší několik dní nespál doma, chtěl uprchnout. Měl připravený úkryt v Hořicích u Blanska. Jako cestář chodil po silnici a v případě nebezpečí byl připraven ztratit se v lese. Se synem měl dohodnuto, že pokud se nevrátí včas z práce něco se děje. Měli domluvené místo setkání na staré cestě Ludíkov – Valchov.

Dne 11.1.1944 bylo na silnici kluzko a proto šel Eduard Staňek nejstarší kolem jedné hodiny posýpat silnici od Valchova ke Žďárné. Aby mohla tenkrát soukromá autobusová doprava dopravit pracující do Boskovic. Po práci šel jako obvykle na snídani ke svým rodičům, kteří měli domek ve Žďárné.

Kolem osmé hodiny ráno zahlédl Eduard Staňek nejstarší bočním oknem procházet bývalého četníka Rosenberga se dvěma gestapáky. Eduard Staňek nejstarší se snažil utéct zadním oknem. Rosenberg ho však zastavil a řekl mu, že to nemá cenu. Vrátil se proto do světnice.

Gestapo chtělo zatknout bratra Eduarda Staňka nejstaršího – Františka Staňka. Řekli mu, že ho zatýkají, má se obléknout a odejít s nimi. Poté jeden z gestapáků prohlásil, že ještě musí do Ludíkova pro Eduarda Staňka nejstaršího. Na to Rosenberg odvětil, že už nemusíš, protože Eduard Staňek je v domě také.

Oba bratry odvezli na okresní hejtmanství v Boskovicích.

5.4 Záchrana syna

Jeden z četníků oznámil zprávu o zatčení Cecílii Staňkové. Ta v obavě o svého syna, protože do bunkru nosil vzkazy, jídlo atd., zavolala do Boskovic k firmě Josef Eksler, zda je v práci, protože slyšela, že havaroval autobus. To byl domluvený signál. Eduard Staňek starší se vymluvil na vyšetření u lékaře a odešel ke své tetě Marii Hrudové do Sebranic – Vaculky.

Ještě ten večer se dozvěděl, že byli zatčeni jeho otec i strýc, který v odbojové skupině působil také. Eduard Staňek starší předstíral týden po zatčení svého otce nemoc. Pan Eksler o odbojové činnosti něco tušil, ale na nic se neptal. Týdenní absenci Eduard Staňek starší vzal bez řečí na vědomí. Ve firmě totiž vedle stavebního kování vyrábělo i pro Německou armádu. Každou chvíli proto přijel nějaký německý důstojník na kontrolu.

Po návratu do práce musel být Eduard Staňek starší stále ve střehu. Kdykoliv se k dílně přiblížil Němec nebo cizí osoba snažil se opustit pracoviště a byl připraven k útěku. Jednou příchod příslušníka SS přehlédl a pan Eksler ho zavedl přímo do dílny, kde Eduard pracoval na výrobě nějaké součástky. Oba se postavili Eduardovi za záda. Ten čekal od Němce položení ruky na rameno na znamení toho, že je zatčen. Za chvíli přišlo poklepání, Eduard myslel na svůj konec. Otočil se a důstojník mu pouze řekl Sehr gut. Mohl si oddechnout.

Po zatčení hlavy rodiny nejen Staňkovi, ale i další obyvatelé Ludíkova žili ve velkém strachu, zda někdo ze zatčených neprozradí další pomocníky. Někdy totiž žilo v zemljamce i deset mužů a ti něco spotřebovali.

6. Situace rodiny

Cecílie po zatčení svého muže dostávala jako zálohu polovinu jeho platu. Manželé se totiž stavbou domku velmi zadlužili a záloha tak stěží stačila na zaplacení různých upomínek. Rodina byla v této době více méně na mizině. Často neměla ani na nákup na mizerný lístkový přiděl.

Eduard Staňek nejstarší posílal jednou měsíčně krátký korespondenční lístek. Žádosti o návštěvu manžela Cecílie zamítala, protože měla obavu z vlastního zatčení. Po asi třech měsících byl Eduard Staňek nejstarší společně s dalšími vězni odvezen k soudu do Breslau – Vratislavi.

V dopisu dne 6.7.1944 sděluje, že byl dne 26.6.1944 odsouzen k trestu smrti a také, kdo ho při výsleších v Brně prozradil. Dne 7.9.1944 napsal Eduard dopis na rozloučenou, ve kterém oznamuje, že bude téhož dne ve 18:15 hodin popraven společně s dalšími vězni.

7. Zapojení Eduarda mladšího do odboje

Po válce se potvrdilo, že mezi ruské uprchlíky ze zajetí se vloudil i nejúspěšnější konfident gestapa Brno František Šmíd, zvaný Velký Franta.

Eduard Staňek starší i po smrti svého otce nadále poslouchal Londýn a Moskvu s nadějnou vyhlídkou, že se blíží konec války. Jeho odbojová činnost ale poslechem nekončila.

7.1. Spolupráce s Emanuelem Markem

Někdy v říjnu roku 1944 zastavil Eduard Staňek starší přítel jeho zesnulého otce Emanuel Marek a vyptával se ho na názor na průběh války a další události. Po asi čtrnácti dnech pozval Emanuel Eduarda do jeho stolařské dílny ve Žďárné. Dal mu návrh, zda by se nechtěl aktivně zapojit do odboje proti Němcům. Bez rozmyšlení souhlasil. Nemohl se rozhodnout jinak, touha pomstít smrt otce a dalších blízkých byla silnější.

Emanuel Eduarda informoval, že bude zapojen do nové odbojové organizace. Za úkol bude mít podávat zprávy o vojenské výrobě ve firmě Eksler.

7.2 Sovětští zajatci u Ludíkova

V zimě 1944-1945 byla mezi Ludíkovem a Valchovem zahájena stavba protitankové překážky. Na stavbě pracovali sovětsí zajatci, kteří byli ubytováni ve Žďáru u Blanska a němečtí dozorcí je denně vodili přes Němčice a Ludíkov až k místu stavby. Stavěli překážku a dřevěný srub pro hlídku.

Na zajatcích bylo vidět, že netrpí jen zimou, ale i hladem. Místní jim chtěli dávat alespoň jídlo, ale nebylo to povoleno. Eduard chodil do stejných míst pro dřevo. Jednou

zavedl řeč s dozorci a vyjednal povolení pro místní, aby zajatcům mohli dát alespoň teplou polévku. Bavit se s nimi však nikdo nesměl. Jednou přišla s polévkou i jistá slečna Ševčíková, která na místě, nejspíš na infarkt zemřela.

Asi patnáct zajatců využilo zmatku a uprchlo. Po válce se Eduard dozvěděl, že do konce války přežili v úkrytu v Němčicích.

Po dostavbě srubu byla do něj umístěna hlídka, v počtu čtyř. Eduard sledoval časy výměn stráží, jejich rozmístění a několikrát srub sám navštívil a vedl řeč s hlídkou. O všem podával hlášení Emanuelovi Markovi.

7.3 Blíží se konec války

Někdy kolem prosince Eduardovi Emanuel řekl, aby stále poslouchal Londýn a čekal, až uslyší hesla jako: „Okno je otevřeno“ „Lichva kvete za války“ nebo „Eliška se vdává“. Pokud nějaké z nich uslyšel měl se ihned dostavit k Markovi domů. Později se i dozvěděl, co hesla znamenají s přísným zákazem o tom s někým mluvit.

16.4.1945 se ozvalo v rádiu heslo „Okno je otevřeno“. Eduard běžel do Žďárné k Emanuelovi. Za chvíli se společně vydali do lesa. Již v noci v lese se setkali s dalšími členy skupiny. Úkol skupiny byl jasný. Museli počkat na letadlo, které dolů shodí několik padáků s plechovými barely. Poté je museli schovat do připraveného úkrytu. I přes komplikace se skupině podařilo plán uskutečnit. Každý ze členů dostal pistoli a granáty.

Koncem března roku 1945 byla do Ludíkova zásobovací skupina pro frontu, která byla v té době už u Brna. Na louce Němci prováděli porážky dobytka, který se volně pohyboval po lukách. V domě Staňkových Němci zabrali jednu ze dvou místností a ubytoval se v ní velitel skupiny. Dům byl střežen dvěma vojáky. I po obci chodilo každý večer několik hlídek, které zkontrolovaly každého občana.

V souvislosti s činností v odbojové skupině se Eduard vracel domů pozdě skoro každý den. U domu ho kontrolovali oba hlídači velitele. Po krátké době už hlídači Eduarda znali.

Chodil jako od děvčete ze Žďárné. Granáty měl schovány ve slamníku v posteli. Cecílie o činnosti svého syna nic konkrétního nevěděla, ale často ho prosila aby byl opatrný a poté co mu ze slamníku vypadl jeden granát, Cecílie ho uložila zpět a o to více ho prosila o to aby byl opatrný. Po tomto incidentu uložil raději granáty do stropu ve sklepě.

7.3 Osvobození

Druhé heslo „Lichva kvete za války“ bylo vysíláno 25.4.1945. Tehdy už Eduard věděl, že se má shromáždit v deset hodin večer u lesní boudy za Ludíkovem. Obec byla stále plná německých vojáků. I přesto se znovu letadlu podařilo shodit další barely se zbraněmi. Znovu se akce neobešla bez komplikací.

Další den byl Eduard pověřen společně s Josefem Sedlákem, aby hlídali přístupovou cestu ke skladišti, kde byly uschovány všechny zbraně z obou shozů.

Jenže v té době se do okolí skladu nastěhovali němečtí vojáci. Bydleli ve stanech a obsadili i blízkou hájenku. O síle jednotky toho mnoho chlapci nevěděli. Eduard se rozhodl, že na stanovišti nechá Josefa samotného a půjde zjistit jak je velká a silná skupina vojáků. Mluvil obstojně německy. Po cestě bylo plno Němců. Slušně je pozdravil a pokračoval.

Najednou ho nějaký důstojník zastavil a začal na něj řvát, co tam dělá, protože tam byl zákaz vstupu. Eduard mu odpověděl že nikde zákaz neviděl a že jde do Wehrmachtu pracovat na noc, protože tam nejede elektrický proud. Důstojník Eduarda legitimoval, dal mu pár facek a táhl ho někam do stanu. Tam ho postavil k jednomu vojákov. Vyšel asi po půl hodině s jiným vojákem, ten Eduarda vedl po cestě, odkud přišel. Napočítal po cestě více jak 200 vojáků. Ve stanech museli být další.

Náhle Eduard uviděl Josefa, jak vystupuje z lesa a jde mu naproti. Naštěstí zahlédl vojáka a rychle ukryl zbraně do lesa, než pokračoval v cestě. Voják se zeptal, zda se znají, Eduard odpověděl, že ano, a zavolal na Josefa. Voják vzal i Josefa a oba je vedl až na okraj

lesa. Oba chlapce voják odehnal slovy, že je tu už nikdy nechce vidět. Oba čekali na zastřelení. Naštěstí se tak nestalo. Vrátili se poté pro zbraně a poté na místo své hlídky.

Krátce po druhém shozu se Eduard společně s ostatními dozvěděl, že si pro zbraně přijde nějaká skupina. Tu noc, kdy mělo k předání dojít, se však skupina nedostavila, přišli až další den v dopoledne. Na stejný den byl domluven přepad německých kolon. Během dopoledne se skupina dostavila do skladu zbraní, kam měly přijít i ostatní skupiny. Akce ale byla zrušena, protože němečtí vojáci se začali stahovat do oblasti skladu a muži nechtěli riskovat.

Když se nepovedlo předání zbraní, část odboje se rozhodla, že vyhodí do vzduchu most spojující důležitou silnici. Členové skupiny měli již domluvené signály, až přijede Rudá armáda.

Dne 9.5.1945 přijela do Ludíkova Rudá armáda, začalo masové zatýkání a odzbrojování Němců.

8. Po válce

Až po válce se Eduard dozvěděl, že byl členem odbojové skupiny R3- Delta.

Pradědeček pokračoval ve studiu. Nadchl se pro myšlenku komunismu a vstoupil v roce 1948 do Komunistické strany. Stal se ředitelem podniku Lidokov Němčice.

Za svoje působení v odbojové skupině byl oceněn mnoha vyznamenáními. Získal odznak Československého partyzána, byl uznán válečným veteránem a obdržel Pamětní medaili.

Pradědeček bohužel zemřel krátce před mým narozením v roce 2004. Velmi mě mrzí, že jsem se s ním osobně nesetkal.

9. Závěr

Tato práce pojednává o zapojení především mého pradědečka a prapradědečka Staňka do druhého odboje. Čerpal jsem především z deníkových záznamů a vyprávění mojí babičky. O zapojení mých předků dosud nebyla napsána žádná studie, proto jsem chtěl, aby jejich činy nebyly zapomenuty.

Tato práce byla na vypracování velice obtížná, ale rozhodně svého času nelituji. Seznámil jsem se s podrobnostmi o své rodině a jsem na ně ještě více hrdý.

10. Přílohy

Příloha č.1 – korespondenční lístek

Brno 7. 2. 1944 - korespondenční lístek, razítko na poštovní známce
16. 2. 1944

Paní
Stanková Cecilie
Ludíkov č. 23
pp. Boskovice, Morava

Milá ženo a děti. Srdečně Vás pozdravuji a děkuji za balíček s jídlem, který jsem obdržel 28. 1. a prádlo 21. 1. t. r. Jídlo mě posílajte 2 krát za měsíc a to abych obdržel vždy mezi 10. až 30. každého měsíce a ne těžší jak 2 kg. Psát můžete 2 krát za měsíc kolik chcete řádků. Sděl mě, jste-li zdraví, co děláte, máte-li ještě krávu, prase atd.

Pošli mě též hřebínek a pečivo vyschlé s mákem, zvláště tuky. Kdo dovezl to prádlo?. Dostalas prvního peníze? Ostatek řiď vše jak uznáš za dobré pro vždy.

S Bohem. Tvůj Eduard

Odes.: Staněk Eduard,
Brno č. 16
Kounicovy koleje 83 c A

(kulaté razítko kontroly)

Korespondenční lístek 7. 3. 1944, bez poštovního razítka

Paní
Stanková Cecilie
Ludíkov č. 23
pp. Boskovice
Morava

7. 3. 1944

Nejmilejší! Přijměte ode mě srdečný pozdrav a vzpomínku na Vás. V pondělí z 1. na 2. se mě zdálo, že jsi mě s Cilkou navštívila. Balíčky dostávám v pořádku, v únoru jsem obdržel dva, v březnu 1 a to 4. t. m. s tím hřebenem. Příště mě zašli i kousek mýdla. Před domem nech seříznout ten naštěpovaný štěp a od těch velkých hrušek odhřeb hlínu až na kořeny. Zajistěte si dřevo a pařezy.

Vzkazy z kalhot

Po osvobození v roce 1945 bylo sděleno paní Cecilii Staňkové některým ze spoluvězňů Eduarda Staňka z Ludíkova č. 23 (jméno se nezachovalo), že v pasu kalhot jsou zašity některé vzkazy.

Následující texty byly v látkovém obalu, který byl v kalhotách zašit:

Psáno 21. 6. 1944

Nejdrežší ženo a děti. Se slzami v očích a žalem v srdci se s Vámi loučím, mám před soudem a po odsouzení k smrti nemohl bych Vám na černo už psát. A to jen pro pár kousků chleba, které jsem dal Rusům a neudal. Každý den jsem mimo písmo sv. několikrát denně Tvůj dopis četl. Škoda, že jsem nemohl domů, abych ty krásné plány, co jsem měl mohl uskutečnit. Byl bych dobrým dělníkem na vinici Páně, dobrým mužem, otcem a hospodářem a vášním synem rodičů. Dnes, když jsem s Frantou zachránil mnohé od toho samého osudu, prosím je, aby Vás neopouštěli. Franta je také celý zdravý. Dá-li Pán Bůh a vyvázneme, tento dopis zůstane na památku v rodině a bude mě připomínat další povinnosti k Bohu a lidem.

Od zatčení prodávám trnitou cestu, ale to všechno by bylo lehké za návrat k Vám.

22. 6. 1944

Dnes chodím celý nervosní po kobce hladov a cítím se opuštěný, nepřišel ani farář, jen advokát a to večer a jen tak to odbyl, ani tuze nemluvil a doklady dosud nemá. S Frantou to samé. Vzpomínám na Vás a maminku a tatínka, kdybych Vás mohl všechny zlíbat. Dnes jsou zde již po třetí tento měsíc popravy. Smute v duši, obuv, oděv a vše po chudácích si dělí jako supi dozorcí. Škoda mých botů a svetru atd. atd.

23. 6. 1944

Noc jsem probděl, oči sice zavřené, ale mozek pracoval. Snažím se na Vás zapomenout, abych to levněji snášel až budu na cele smrti.

- 2 -

Bůh nedej, neb tam už Tě vodí v Ketězích až do popravky. V tom batoně mě bývá zima i teď. Farář dnes zas nepřišel. Přemýšlím teď večer o Vás, o mém konci, o tom, jak v Brně jsem se najedl asi 3 a 4x za 14 dní, co jsem dostal od Vás, drazí a přál jsem si vědycky a ti druzí aspoň to, co dostává prase žrát a třeba černé brambory, každý odpadek by býval vítaný, zde je to trochu lepší, ale nepatrně, ale zas to prostředí. Všechny doma každého zvlášť líbám, v duchu Tebe ženo drahá a dobrá, Cilenku, Edy a Toníčka a pak maminku a tatínka i ostatní z rodiny. Žalostí mě puká srdce, slzy kanou, ale to vše je v rukou P. Boha.

Co se týče hospodářských věcí, vždy dobře uvař a pak teprv proveď i později s věnem pro děti, buď spravedlivá k nim i pro sebe a dbejte v prvé řadě o své duše a na mě si vzpomeňte vždy s dobrou a v modlitbě. Nemám ani tužku ani papír. Pak si to přepište na památku i ten odkaz v dopise každý pro sebe. Tu králíkárnou si hleďte zakrýt a udělejte vše v pořádku.

Na druhé straně jsou §§, pro které jsem souzen. 80 j. 83, Abs. II, III, Zif I, 86, 86a, 47, 916, 73, § 1 nař. o obraně podpory protistátních živlů z 3. 7. 1942. Wolf Wilberg, Rechtsanwalt, Breslau 10, Molkestrasse 9 2 O Js 90/44.

Pozdravuj také ostatní mé známé.

24. 6. 1944

Dnes jsem opět hladov a chvílemi cítím vůni vdolků, placků, zasmažené drobkové polévky, chleba a pletýnek. Dnes jsem byl v kanceláři pro balíček, ale ten strojek, holící mýdlo, kartáček a šiletky se štětkou si nechali a mě dali jen ten kousek domácího mýdla. Cestou po chodbě jsem šel k faráři, proč nejde. On zapomněl, až po neděli.

Děkuji Ti a prosím P. Boha jen, aby vše dobře dopadlo. Dopadne-li vše dobře, pak jen Vaše prosba k P. B. byla účinná.

Dnes jsme se koupali. V poledne byla řídká směs uvařené řepy, mrkve atd. Jsou asi 4 hodiny odpoledne. Do práce žádná chuť a čas v té nejistotě leze hrozně.

Příloha 4.: Odznak Československého partyzána

Příloha 5: Pamětní medaile

11. Seznam použité literatury

- Deníky a vyprávění

Deník Eduarda Staňka z dob okupace

Vyprávění mojí babičky Lei Staňkové, dcery Eduarda Staňka

- Knihy

Husa Václav, Československé dějiny (1963, Státní pedagogické nakladatelství)

Antony Shaw, Druhá světová válka den po dni (2004, Naše vojsko, ISBN: 80-7249-195-4)

Jan Gerhard, Druhá světová válka: 1939-1945: Malá encyklopedie (1966, Naše vojsko, ISBN: 978-80-206-1085-0)

Čapka, František: Dějepis 9. Novověk, Moderní dějiny (Nová Škola 2010, ISBN 978-80-7289-185-6)

- Elektronický článek

Domácí odboj – My jsme to nevzdali. *My jsme to nevzdali – Vzdělávací portál My jsme to nevzdali je určen především pedagogické veřejnosti se zájmem o výuku moderních dějin. Nachází se zde autentické nahrávky pamětníků, fotografie, komiksově zpracované příběhy, krátké animované filmy, rozhlasové dokumenty.* [online]. Dostupné z: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/konec-ceskoslovenska-a-druha-svetova-valka/domaci-odboj/>

Hlas Ruska – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlas_Ruska

Zahraniční odboj – My jsme to nevzdali. *My jsme to nevzdali – Vzdělávací portál My jsme to nevzdali je určen především pedagogické veřejnosti se zájmem o výuku moderních dějin. Nachází se zde autentické nahrávky pamětníků, fotografie, komiksově zpracované příběhy, krátké animované filmy,*

rozhlasové dokumenty. [online]. Dostupné z: <https://www.mysmetonevzdali.cz/temata/konec-ceskoslovenska-a-druha-svetova-valka/zahranicni-odboj/>

Kocourková, Zdeňka: Významná místa druhého odboje na Dražanské vrchovině. Bakalářská práce, PeadF MU 2017 . *Informační systém* [online]. Copyright ©j [cit. 03.06.2019]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/di4yt/bakalarska-prace-odboj-finalni-1.pdf>